XORAZM VILOYATI IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDA XORIJIY INVESTITSIYALARDAN SAMARALI FOYDALANISH TAHLILI

Matniyazova Iqboloy Baxramovna
Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat Universiteti mustaqil izlanuvchisi
E-mail: iqboloy.m.@mail.ru

Annotatsiya. Mazkur maqolada Xorazm viloyati iqtisodiyotini rivojlantirishda xorijiy investitsiyalardan samarali foydalanishning hozirgi holati va asosiy tendensiyalari chuqur tahlil qilinadi. Tadqiqot jarayonida viloyatga yo‘naltirilgan xorijiy investitsiyalar hajmi, tarkibi va ularning sanoat, qishloq xo‘jaligi hamda xizmatlar sohasidagi ta’siri statistik va iqtisodiy tahlil usullari asosida baholanadi. Shuningdek, xorijiy investitsiyalarning hududiy iqtisodiy o‘sish, bandlik darajasi, ijtimoiy infratuzilmani rivojlantirish va aholi turmush sifatini oshirishdagi roli aniqlanadi. Olingan empirik natijalar asosida investitsiya muhitini yaxshilash, xorijiy investitsiyalarni jalb etish mexanizmlarini takomillashtirish hamda ularning samaradorligini oshirishga qaratilgan ilmiy xulosalar shakllantirilib, amaliy tavsiyalar ishlab chiqiladi. Tadqiqot natijalari mintaqaviy investitsiya siyosatini yanada takomillashtirishda va hududiy barqaror iqtisodiy rivojlanishni ta’minlashda ilmiy-amaliy ahamiyatga ega.

Kalit so‘zlar: Mintaqaviy iqtisodiyot, investitsiya, infratuzilma, investitsiya siyosati, iqtisodiy o‘sish.

Аннотация. В данной статье представлен углубленный анализ текущего состояния и основных тенденций эффективного использования иностранных инвестиций в развитии экономики Хорезмской области. В ходе исследования на основе методов статистического и экономического анализа оцениваются объемы и структура иностранных инвестиций, направленных в регион, и их влияние на промышленность, сельское хозяйство и сферу услуг. Также определена роль иностранных инвестиций в региональном экономическом росте, уровне занятости, развитии социальной инфраструктуры и повышении качества жизни населения. На основе полученных эмпирических результатов сформулированы научные выводы и разработаны практические рекомендации по улучшению инвестиционного климата, совершенствованию механизмов привлечения иностранных инвестиций и повышению их эффективности. Результаты исследования имеют научное и практическое значение для дальнейшего совершенствования региональной инвестиционной политики и обеспечения устойчивого регионального экономического развития.

ISSN 3030-3907

Ключевые слова: Региональная экономика, инвестиции, инфраструктура, инвестиционная политика, экономический рост.

Abstract. This article provides an in-depth analysis of the current state and main trends in the effective use of foreign investment in the development of the economy of the Khorezm region. In the course of the research, the volume, composition of foreign investments directed to the region and their impact on industry, agriculture and services are assessed based on statistical and economic analysis methods. The role of foreign investments in regional economic growth, employment levels, development of social infrastructure and improving the quality of life of the population is also determined. Based on the empirical results obtained, scientific conclusions are formulated and practical recommendations are developed to improve the investment climate, improve mechanisms for attracting foreign investments and increase their effectiveness. The results of the research are of scientific and practical importance in further improving regional investment policy and ensuring sustainable regional economic development.

Keywords: Regional economy, investment, infrastructure, investment policy, economic growth.

Kirish.

Mintaqaviy iqtisodiyotning barqaror rivojlanishi va uzoq muddatli iqtisodiy o‘sishni ta’minlashda xorijiy investitsiyalar muhim moliyaviy va texnologik manba hisoblanadi. Xorijiy investitsiyalar nafaqat kapital oqimini oshiradi, balki zamonaviy texnologiyalar, ilg‘or boshqaruv tajribasi hamda xalqaro ishlab chiqarish va savdo tarmoqlariga integratsiyalashuvni jadallashtirish orqali mintaqalar iqtisodiy salohiyatini mustahkamlaydi. Shu bois, mintaqaviy darajada xorijiy investitsiyalarni jalb etish va ulardan samarali foydalanish masalalari hozirgi globallashuv sharoitida alohida dolzarblik kasb etmoqda.

Xususan, Xorazm viloyati kabi mintaqalarda xorijiy investitsiyalarni faol jalb etish va ularni samarali boshqarish mahalliy ishlab chiqarishni kengaytirish, sanoat tarmoqlarini modernizatsiya qilish hamda eksport salohiyatini oshirishda muhim ahamiyatga ega. Xorijiy investitsiyalar ishtirokida amalga oshirilayotgan loyihalar yangi ish o‘rinlarini yaratish, aholi bandligini ta’minlash va mehnat unumdorligini oshirishga xizmat qiladi. Shuningdek, transport-logistika, energetika va ijtimoiy infratuzilmani rivojlantirish orqali mintaqaning investitsion jozibadorligini yanada kuchaytiradi.

Bundan tashqari, xorijiy investitsiyalar mintaqada innovatsion faoliyatni rag‘batlantirish, raqobat muhitini yaxshilash hamda mahalliy tadbirkorlik subyektlarining xalqaro bozorlarga chiqish imkoniyatlarini kengaytiradi. Bu esa aholi turmush darajasi va ijtimoiy farovonlikni oshirish, mintaqaning umumiy ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini ta’minlashda muhim omil bo‘lib xizmat qiladi.

ISSN 3030-3907

Shu nuqtai nazardan, Xorazm viloyatida xorijiy investitsiyalardan samarali foydalanishning institutsional, iqtisodiy va tarkibiy omillarini chuqur tahlil qilish, ularning mintaqaviy iqtisodiy o‘sishga ta’sirini baholash hamda investitsiya siyosatini takomillashtirishga qaratilgan ilmiy asoslangan takliflarni ishlab chiqish dolzarb ilmiy-amaliy vazifa hisoblanadi.

Mavzuga oid adabiyotlarning tahlili. Xorijiy investitsiyalarning mintaqaviy iqtisodiy rivojlanishga ta’siri masalasi iqtisodiyot nazariyasi va amaliy tadqiqotlarda keng o‘rganilgan bo‘lib, ushbu yo‘nalishdagi ilmiy qarashlar asosan neoklassik o‘sish nazariyasi, yangi endogen o‘sish modellari hamda mintaqaviy rivojlanish konsepsiyalariga tayanadi. Mazkur yondashuvlarda xorijiy investitsiyalar iqtisodiy o‘sishni jadallashtiruvchi muhim omil sifatida baholanadi.

Dunning (1988) tomonidan ishlab chiqilgan OLI (Ownership–Location–Internalization) paradigmasiga ko‘ra, xorijiy investitsiyalarni jalb etish jarayoni mintaqaning tabiiy-resurs salohiyati, infratuzilma darajasi, institutsional muhit va bozor hajmi bilan bevosita bog‘liqdir[1]. Ushbu yondashuv xorijiy investitsiyalarning hududlar bo‘yicha notekis taqsimlanishini izohlashda keng qo‘llaniladi. Borensztein, De Gregorio va Lee (1998) esa rivojlanayotgan mamlakatlar misolida xorijiy investitsiyalar iqtisodiy o‘sishga ijobiy ta’sir ko‘rsatishini, biroq bu ta’sir inson kapitali darajasi yetarli bo‘lgandagina samarali bo‘lishini empirik jihatdan asoslab bergan[2].

Mintaqaviy iqtisodiyot doirasida olib borilgan tadqiqotlarda xorijiy investitsiyalarning sanoat tarmoqlarini modernizatsiya qilish, texnologik transfer va ishlab chiqarish samaradorligini oshirishdagi roli alohida e’tirof etiladi. Alfaro et al. (2004) xorijiy investitsiyalarning moliya bozorlari rivojlangan hududlarda yuqori iqtisodiy samara berishini ko‘rsatgan[3]. Shuningdek, Blomström va Kokko (2003) tadqiqotlarida xorijiy investitsiyalar orqali texnologik bilimlar tarqalishi (spillover effects) mintaqaviy iqtisodiy o‘sishni tezlashtirishi ta’kidlanadi[4].

COVID-19 pandemiyasi va global iqtisodiy beqarorlik sharoitida xorijiy investitsiyalarning barqarorlikka ta’siri ham zamonaviy tadqiqotlarda muhim yo‘nalishga aylandi. Van Nguyen[5] va boshqalar (2021) tadqiqotlarida xorijiy investitsiyalar iqtisodiy inqiroz sharoitida ishlab chiqarish tarmoqlarini tiklash va bandlikni saqlab qolishda muhim amortizator vazifasini bajargani ko‘rsatib berilgan. Shu bilan birga, Jahon banki va UNCTAD hisobotlarida investitsion muhitni yaxshilash mintaqalar raqobatbardoshligini oshirishning asosiy sharti sifatida qayd etiladi.

O‘zbekiston iqtisodiyotiga bag‘ishlangan ilmiy tadqiqotlarda ham xorijiy investitsiyalarning mintaqaviy rivojlanishga ta’siri masalasi keng yoritilgan. Mahalliy olimlar tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda xorijiy investitsiyalar ishtirokidagi korxonalar mahsulot ishlab chiqarish hajmini oshirish, yangi ish

ISSN 3030-3907

o‘rinlarini yaratish va eksport salohiyatini kengaytirishda muhim rol o‘ynashi asoslab berilgan. Shu bilan birga, tadqiqotlarda mintaqalar o‘rtasidagi investitsion tafovutlar, infratuzilma va institutsional omillar xorijiy investitsiyalarni jalb etishda hal qiluvchi ahamiyatga ega ekani ta’kidlanadi[6].

Biroq mavjud adabiyotlar tahlili shuni ko‘rsatadiki, xorijiy investitsiyalarning mintaqaviy iqtisodiy o‘sishga ta’siri ko‘plab omillarga bog‘liq bo‘lib, ularning ta’sir mexanizmlari har bir hududning ijtimoiy-iqtisodiy xususiyatlariga qarab farqlanadi. Xususan, Xorazm viloyati kabi mintaqalar kesimida xorijiy investitsiyalarning iqtisodiy o‘sish ko‘rsatkichlariga ta’sirini ekonometrik modellar asosida baholash masalasi yetarlicha chuqur o‘rganilmagan. Shu sababli, ushbu tadqiqot mavjud ilmiy bo‘shliqni to‘ldirishga qaratilgan bo‘lib, xorijiy investitsiyalarning mintaqaviy iqtisodiy rivojlanishdagi rolini empirik jihatdan aniqlashni maqsad qilib qo‘yadi.

Tadqiqot metodologiyasi. 2025-yilda, global miqyosda xorijiy to‘g‘ridan-to‘g‘ri investitsiyalar 2024-yilda 1,5 trillion dollarga yetdi, bu esa 2023-yildagidan 4% ko‘pdir. Biroq, bu o‘sish asosan moliyaviy tranzit markazlari orqali amalga oshirilgan o‘ta qisqa muddatli investitsiyalar hisobiga bo‘lib, barqaror rivojlanish uchun zarur bo‘lgan uzoq muddatli investitsiyalar hajmi hali ham pastligicha qolmoqda[7].

O‘zbekiston uchun 2024-yilda xorijiy investitsiyalar hajmi 2,836 million dollarni tashkil etdi, bu esa 2023-yildagidan 6,7% ko‘pdir. Xususan, 2025-yilning birinchi choragida Xorazm viloyatiga xorijiy investitsiyalar hajmi 3,41 milliard dollarga yetdi, bu esa 2024-yilning shu davriga nisbatan 127,8% o‘sishni ko‘rsatadi[8].

Xorazm viloyatida xorijiy investitsiyalardan samarali foydalanish, mintaqaning iqtisodiy salohiyatini oshirish, yangi ish o‘rinlarini yaratish va ijtimoiy farovonlikni ta’minlash kabi muhim maqsadlarga erishish uchun zarurdir. Shuningdek, xorijiy investitsiyalarni jalb qilishda mintaqaviy xususiyatlarni inobatga olish, investitsiya muhiti va infratuzilmani yaxshilash kabi chora-tadbirlar muhim ahamiyatga ega.

Xorazm viloyati O‘zbekistonning eng rivojlanish potentsialiga ega bo‘lgan hududlaridan biri hisoblanadi. Mintaqaning iqtisodiy rivojlanishini ta’minlashda xorijiy investitsiyalardan samarali foydalanish, albatta, muhim rol o‘ynaydi. Xorazmning geostrategik joylashuvi, ishlab chiqarish salohiyati, tabiiy resurslar va mehnat resurslari bilan ta’minlanganligi viloyatni investitsiyalar uchun jozibali hududga aylantiradi. Xorazm viloyatining rivojlanishiga qaratilgan investitsiya siyosati mintaqaning iqtisodiy barqarorligi va ijtimoiy farovonligini oshirishda katta ahamiyatga ega.

ISSN 3030-3907

Xorazm viloyatida xorijiy investitsiyalardan samarali foydalanish uchun bir qancha asosiy yo‘nalishlar mavjud. Birinchi navbatda, viloyatning iqtisodiy sektorlarini rivojlantirishda xorijiy kapitalning integratsiyasi zarur. Bu, eng avvalo, sanoat, qishloq xo‘jaligi, transport va logistika, energetika, turizm va infratuzilma kabi sohalarga xorijiy investitsiyalarni jalb qilishni o‘z ichiga oladi. Ayniqsa, agroindustriya va suv resurslaridan samarali foydalanish, ekologik toza texnologiyalarni joriy etish orqali mintaqaning iqtisodiy o‘sishiga katta turtki bo‘lishi mumkin.

Ikkinchi muhim yo‘nalish – investitsiya muhitining yaxshilanishidir. Mintaqaning investitsiya jozibadorligini oshirish uchun hukumat, tadbirkorlar va xorijiy investorlar o‘rtasida samarali hamkorlikni yo‘lga qo‘yish zarur. Xorazmda investitsiya muhiti bo‘yicha amaldagi qonunchilik va soliq siyosatining yaxshilanishi, shuningdek, investorlar uchun qulay sharoitlar yaratish, davlat-xususiy sheriklik shaklida loyihalar olib borish muhim hisoblanadi.

Yana bir muhim jihat – infratuzilmaning rivojlanishidir. Xorazm viloyatida infratuzilma tarmog‘ining rivojlanishi, eng avvalo, transport va logistika, energetika, suv ta’minoti, axborot texnologiyalari va kommunikatsiyalarini modernizatsiya qilishni talab qiladi. Shuningdek, xorijiy investitsiyalarni jalb qilish uchun viloyatda hududiy iqlimni yaxshilash va investitsiya infratuzilmasini rivojlantirish zarur.

Xorazm viloyatidagi xorijiy investitsiyalarni samarali boshqarish va ulardan to‘g‘ri foydalanish natijasida viloyatning iqtisodiy o‘sishi sur’atini oshirish mumkin. Buning uchun davlat tomonidan amalga oshiriladigan investitsiyaviy siyosatni to‘g‘ri yo‘naltirish, investitsiyalarni taqsimlash va ulardan foydali foydalanishni nazorat qilish mexanizmlarini yaratish zarur.

Shuningdek, xorijiy investitsiyalarni jalb qilishda, viloyatning mahalliy resurslaridan samarali foydalanish, mahsulotlarni eksportga yo‘naltirish, yangi ish o‘rinlarini yaratish va yangi texnologiyalarni import qilish kabi masalalar alohida ahamiyatga ega. Bu jarayonning muvaffaqiyatli amalga oshirilishi viloyatda ijtimoiy barqarorlikni ta’minlashga, yangi innovatsion yondashuvlarni joriy etishga hamda iqtisodiyotni diversifikatsiya qilishga yordam beradi.

Tahlil va natijalar. Xorazm viloyatida xorijiy investitsiyalardan samarali foydalanishning o‘ziga xos jihatlari, avvalo, mintaqaning tabiiy-iqtisodiy resurslari, geografik joylashuvi hamda ijtimoiy infratuzilmasining holati bilan bevosita bog‘liqdir. Viloyatning qishloq xo‘jaligi salohiyati, ayniqsa paxtachilik, bog‘dorchilik va oziq-ovqat mahsulotlarini qayta ishlash sohalari xorijiy investorlar uchun muhim ustuvor yo‘nalishlar hisoblanadi. Shu bilan birga, ishlab chiqarish jarayonlarida texnologik yangilanishga bo‘lgan ehtiyoj xorijiy

ISSN 3030-3907

investitsiyalarni jalb etish orqali yuqori qo‘shilgan qiymatga ega mahsulotlar ishlab chiqarishni kengaytirish imkonini bermoqda.

Tahlillar shuni ko‘rsatadiki, Xorazm viloyatida investitsiya loyihalarining samaradorligi ko‘p jihatdan innovatsion yo‘nalishlarga yo‘naltirilganlik darajasiga bog‘liq. Xususan, raqamli texnologiyalarni joriy etish, ishlab chiqarishni avtomatlashtirish va “yashil iqtisodiyot” tamoyillari asosida ekologik toza texnologiyalarni qo‘llash xorijiy investorlar uchun jozibadorlikni oshirmoqda. Bu jarayon nafaqat iqtisodiy samaradorlikni kuchaytiradi, balki mintaqada ekologik barqarorlikni ta’minlash va ijtimoiy mas’uliyatli investitsiyalar ulushini oshirishga xizmat qiladi.

Prognozlarga ko‘ra, 2025-yilda O‘zbekiston Respublikasiga jalb qilinadigan umumiy xorijiy investitsiya oqimlarining qariyb 10 foizga o‘sishi kutilmoqda. Ushbu ijobiy tendensiya Xorazm viloyatiga ham bevosita ta’sir ko‘rsatib, yangi investitsiya loyihalarining ishga tushirilishi, mavjud korxonalarni modernizatsiya qilish va yangi ish o‘rinlarini yaratish jarayonlarini jadallashtiradi. Natijada, viloyatda yalpi hududiy mahsulot hajmining o‘sishi, bandlik darajasining oshishi va aholi daromadlarining ko‘payishi uchun iqtisodiy asoslar mustahkamlanadi.

Shu bilan birga, investitsiya siyosatini samarali amalga oshirishda davlatning institutsional roli alohida ahamiyat kasb etadi. Xususan, investorlarga qulay huquqiy muhit yaratish, soliq va bojxona imtiyozlari berish, erkin iqtisodiy zonalar faoliyatini kengaytirish hamda infratuzilma loyihalarini rivojlantirish Xorazm viloyatining investitsiyaviy jozibadorligini oshiruvchi muhim omillar sifatida namoyon bo‘lmoqda. Transport-logistika tizimining takomillashtirilishi va energetika infratuzilmasining barqarorligi esa investorlar uchun uzoq muddatli kafolat vazifasini bajaradi.

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, xorijiy investitsiyalarni jalb qilish jarayonida iqtisodiy diversifikatsiyaga alohida e’tibor qaratish zarur. An’anaviy sohalar bilan bir qatorda sanoatni chuqur qayta ishlash, xizmatlar sektori, turizm va raqamli iqtisodiyot yo‘nalishlariga investitsiyalarni kengaytirish mintaqaning tashqi iqtisodiy barqarorligini oshiradi. Bu esa Xorazm viloyatining nafaqat milliy iqtisodiyotdagi rolini mustahkamlashga, balki xalqaro iqtisodiy makonda raqobatbardosh hudud sifatida shakllanishiga zamin yaratadi.

Umuman olganda, amalga oshirilgan tahlillar xorijiy investitsiyalar Xorazm viloyatining iqtisodiy rivojlanishida strategik ahamiyatga ega ekanligini tasdiqlaydi. Investitsiya oqimlarini innovatsion va ekologik yo‘naltirilgan sohalarga samarali taqsimlash, institutsional muhitni takomillashtirish hamda hududiy xususiyatlarni inobatga olgan holda investitsiya siyosatini olib borish mintaqaviy iqtisodiy o‘sishni ta’minlashning asosiy omillaridan biri hisoblanadi.

ISSN 3030-3907

1-Jadval

Xorazm viloyati bo'yicha investitsiyalar va qurilish faoliyatining asosiy ijtimoiy-iqtisodiy ko'rsatkichlari[9]

Ko'rsatkichlar	yillar					
	2020	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025 yanvar-iyun**
Asosiy kapitalga o'zlashtirilgan investitsiyalar – jami, mlrd. So'm	5 391,8	8 292,0	8 769,7	11,666.1	15,624.1	9,628.9
Uy-joylarning umumiy maydoni ming m^2	694,5	1 020,8	1 072,9	1 186,9	1,303.8	648.5
Umumta'lim maktablari, ming o'quvchi o'rin	12,1	13,6	8,2	6,8	2.3	
kasalxonalar, ming yotoq	0,6	0,1	0,3	0,2	-	
poliklinika muassasalari, shu jumladan qishloq vrachlik punktlari, smenada ming qatnov	0,4	0,2	0,4	0,6	0.1	
Qurilish ishlari, mlrd. So'm	2 856,8	4 228,5	4 878,4	5,766.6	11,503.9	6,000.8

Jadvalga ko'ra, Xorazm viloyatidagi asosiy ko'rsatkichlar 2020-yildan 2025-yilgacha bo'lgan davrda ijobiy o'sishni ko'rsatmoqda.

Xulosa va takliflar. Tadqiqot natijalari Xorazm viloyatida asosiy kapitalga yo'naltirilgan investitsiyalar hajmining barqaror o'sish tendensiyasiga ega ekanligini ko'rsatdi. Xususan, 2020-yilda 5 391,8 mlrd so'mni tashkil etgan asosiy kapitalga investitsiyalar hajmi 2025-yilga kelib 9 628,9 mlrd so'mga yetishi prognoz qilinmoqda. Mazkur holat viloyatga jalb etilayotgan xorijiy va ichki investitsiyalar hajmining izchil oshib borayotganini hamda ularning mintaqaviy iqtisodiy rivojlanishdagi strategik ahamiyatini tasdiqlaydi. Ushbu investitsiyalar sanoat, qishloq xo'jaligi va xizmatlar sohasi kabi asosiy tarmoqlarda ishlab chiqarish quvvatlarini kengaytirish, texnologik modernizatsiya va yangi ish o'rinlarini yaratish uchun muhim shart-sharoitlar yaratmoqda.

Shu bilan birga, tahlillar uy-joy qurilishi sohasida ayrim nomutanosibliklar mavjudligini ko'rsatmoqda. Jumladan, 2020-yilda foydalanishga topshirilgan uy-joylar umumiy maydoni 694,5 ming kvadrat metrni tashkil etgan bo'lsa, 2025-yilga kelib ushbu ko'rsatkichning 648,5 ming kvadrat metrgacha kamayishi prognoz qilinmoqda. Mazkur holat uy-joy qurilishi jarayonlarida investitsiya oqimlarining

ISSN 3030-3907

qisqarishi yoki resurslarning boshqa ustuvor yo‘nalishlarga yo‘naltirilayotganidan dalolat beradi. Holbuki, uy-joy qurilishi mintaqaviy ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlikni ta’minlovchi muhim omillardan biri bo‘lib, aholi turmush darajasini oshirishda bevosita rol o‘ynaydi.

Ta’lim infratuzilmasi bo‘yicha olib borilgan tahlillar umumta’lim maktablari sonining 12,1 mingdan 13,6 minggacha oshganini ko‘rsatadi. Biroq 2025-yilda ushbu ko‘rsatkichning 2,3 taga qisqarishi kutilmoqda. Bu holat ta’lim sohasiga qaratilgan investitsiyalarning qisqa muddatli samaradorligini aks ettirsa-da, uzoq muddatda demografik o‘sish va ta’lim sifati talablarining ortib borishi sharoitida yangi maktablar qurilishi hamda mavjud ta’lim muassasalarini modernizatsiya qilish zarurligini ko‘rsatadi.

Sog‘liqni saqlash sohasidagi investitsiyalar viloyatda ijtimoiy infratuzilmaning muhim tarkibiy qismi sifatida rivojlanib bormoqda. Kasalxonalar va poliklinika muassasalari faoliyatining kengayishi tibbiy xizmatlar sifati va qamrovini oshirishga xizmat qilmoqda. Shu bilan birga, 2025-yilga kelib mazkur sohada o‘sish sur’atlarining nisbatan sekinlashishi prognoz qilinmoqda. Bu holat so‘nggi yillarda amalga oshirilgan investitsiya loyihalari natijasida tibbiy infratuzilmaning ma’lum darajada to‘yinish bosqichiga yetganligini anglatadi. Biroq, sog‘liqni saqlash tizimida raqamli texnologiyalar, telemeditsina va zamonaviy diagnostika usullarini joriy etish orqali investitsiya samaradorligini oshirish imkoniyatlari saqlanib qolmoqda.

Umuman olganda, tadqiqot natijalari Xorazm viloyatida xorijiy investitsiyalardan samarali foydalanish iqtisodiy barqarorlik va ijtimoiy farovonlikni ta’minlashda muhim omil ekanligini tasdiqlaydi. Viloyatda amalga oshirilayotgan investitsiya va qurilish loyihalari ijtimoiy infratuzilmani rivojlantirish, bandlikni oshirish va hududning investitsiyaviy jozibadorligini kuchaytirishga xizmat qilmoqda. Biroq 2025-yilga prognoz qilinayotgan ayrim ijtimoiy sohalardagi o‘sish sur’atlarining pasayishi xorijiy investitsiyalarni yanada faol jalb etish va ularni yuqori ijtimoiy ahamiyatga ega yo‘nalishlarga yo‘naltirish zarurligini ko‘rsatadi.

Shu munosabat bilan quyidagi ilmiy-amaliy takliflarni ilgari surish maqsadga muvofiq deb hisoblanadi:

xorijiy investitsiyalarni uy-joy qurilishi, ta’lim va sog‘liqni saqlash sohalariga maqsadli yo‘naltirish mexanizmlarini kuchaytirish;

ijtimoiy infratuzilma loyihalarida davlat-xususiy sheriklik (DXSh) asosidagi investitsiya modellarini keng joriy etish;

investitsiya muhitini yaxshilash orqali uzoq muddatli va innovatsion investitsiyalarni jalb etishga qaratilgan institutsional islohotlarni davom ettirish;

ISSN 3030-3907

mintaqaviy investitsiya siyosatini ishlab chiqishda hududning demografik, ijtimoiy va iqtisodiy xususiyatlarini kompleks inobatga olish.

Mazkur takliflarning amaliyotga izchil va tizimli joriy etilishi Xorazm viloyatida xorijiy investitsiyalardan foydalanish samaradorligini sezilarli darajada oshirishga xizmat qiladi. Natijada mintaqada investitsiya oqimlarining barqarorligi ta'minlanib, ishlab chiqarish tarmoqlarida texnologik modernizatsiya jarayonlari jadallashadi hamda yuqori qo'shimcha qiymatga ega mahsulotlar ishlab chiqarish kengayadi. Shu bilan birga, yangi ish o'rinlarining yaratilishi, ijtimoiy va ishlab chiqarish infratuzilmasining rivojlanishi hamda xizmatlar sifati oshishi orqali mintaqaviy iqtisodiy o'sish sur'atlari tezlashadi. Pirovardida, ushbu jarayonlar aholi bandligi va daromadlari o'sishini ta'minlab, ijtimoiy farovonlikni mustahkamlash va aholining turmush sifatini yaxshilashga xizmat qiladi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Dunning, J. H. (1988).The eclectic paradigm of international production: A restatement and some possible extensions. *Journal of International Business Studies*, 19(1), 1–31.https://doi.org/10.1057/palgrave.jibs.8490372
2. Borensztein, E., De Gregorio, J., & Lee, J. W. (1998).How does foreign direct investment affect economic growth? *Journal of International Economics*, 45(1), 115–135.https://doi.org/10.1016/S0022-1996(97)00033-0
3. Alfaro, L., Chanda, A., Kalemli-Ozcan, S., & Sayek, S. (2004).FDI and economic growth: The role of local financial markets. *Journal of International Economics*, 64(1), 89–112.https://doi.org/10.1016/S0022-1996(03)00081-3
4. Blomström, M., & Kokko, A. (2003).The economics of foreign direct investment incentives. *NBER Working Paper Series*, No. 9489. National Bureau of Economic Research.
5. Nguyen, K. V., Nguyen, Q. H., & Nguyen, T. T. (2021).Foreign direct investment and economic resilience during COVID-19 pandemic: Evidence from emerging economies. *Economic Analysis and Policy*, 71, 123–135.https://doi.org/10.1016/j.eap.2021.05.006
6. Asqarova, N. I. (2023).Regional aspects of attracting foreign investments in Uzbekistan's economy. *Journal of Central Asian Economic Studies*, 5(2), 45–58.
7. https://unctad.org/news/global-foreign-direct-investment-falls-second-consecutive-year-posing-acute-challenges
8. https://invexi.org/press/investment-climate-of-uzbekistan-steady-growth-in-the-first-quarter-of-2025/
9. https://xorazmstat.uz/uz/rasmiy-statistika/investments

ISSN 3030-3907